

lovaný vedomý, že činnosť M. vykazuje objektívne znaky zločinu vojenskej zrady, a aby prez to nevykonal oznámenie, uložené mu ustanovením § 12 zák. na ochr. rep. Že obžalovaný cez toto vedomie úmyselne neučinil oznámenie, správne nižšie súdy dovodily, keď vzaly za dokázané, že jeho úmyslom bolo zatajiť všetko, čo sa dozvedel od M. Tento úmysel je ostatne zrejmý aj z priznania obžalovaného, že zatajil svojmu predstavenému, že zná M. osobne, pretože sa obával, že by musel doznať intímne styky s ňou a i to, čo mu sdelila o svojom styku s cudzími zpravodajskými orgánmi.

Čin obžalovaného bol kvalifikovaný aj podľa § 12, čís. 2 zák. na ochr. rep. preto, že obžalovaný konal v úmysle pachateľa podporovať. Hľadiac na námietky obžalovaného, ktorý popiera úmysel spôsobiť štátu škodu, treba uviesť, že úmysel podporovať pachateľa nie je totožný s úmyslom poškodiť štát, o ktorom najmä hovorí § 29, čís. 1. zák. na ochr. rep. ako o jednej z podmienok, aby súd mohol uznať tiež na peňažitý trest. Preto sú aj bezvýznamné námietky obžalovaného, ktorý chce poukazom na svoj pôvod, svoje vlastenecké pôsobenie a najmä na svoje zásluhy vylúčiť úmysel poškodiť štát, lebo sa mu taký úmysel nekladie za vinu. V § 12, čís. 2 zák. na ochr. rep. sa vyžaduje, aby vinník je d n a l, to je, aby neprekazil alebo neoznámil podniky v § 12 cit. zák. uvedené v úmysle podporovať pachateľa.

Neprekazenie alebo neoznámenie bez tejto složky podporovania zakladá len skutkovú podstatu zločinu § 12, čís. 1. cit. zák. K úmyselnému podporovaniu pachateľa nestačí však akékoľvek podporovanie pachateľa, ale podporovanie musí sa stať práve onou trestnou činnosťou, ktorá zakladá skutkovú podstatu zločinu podľa § 12 zák. na ochr. rep. spáchaného, to je opominutím prekaziť alebo oznámiť trestné činy v § 12 zák. na ochr. rep. uvedené. Vychádzajúc z tohoto právneho hľadiska treba mať za to, že obžalovaný opominutím oznámenia úmyselne M. podporoval, lebo zistená skutočnosť, že obžalovaný opätovne upozornil M., že ju četníci fotografovali a po nej pátrajú, pretože ju upodozrievajú z vyzvedačstva, dokazuje, že obžalovaný zamýšľal poskytnúť M. podporu, aby nebola pre svoju vyzvedačskú činnosť zadržaná a unikla vrchnostenskému stíhaniu, aby trestné pokračovanie bolo zmarené a ona zostala beztrestnou.

Čís. 5798.

Ke skutkové podstatě zločinu podle § 105 tr. zák.

Skutečné svedení ke stranictví není náležitostí skutkové podstaty zločinu podle § 105 tr. zák.; trestný je i ten, komu se nezdarí úmysl svěsti úředníka ke stranictví nebo k porušení úřední povinnosti.

Jde-li o trvalé spojení mezi úplatcem a úředníkem, takže poskytnuté dary jsou jen jednotlivými články celkového řetězu úplatků, stačí, byl-li dar poskytnut po skončení jednotlivých dílčích prací; v takovém případě dar, jehož částka je závislá na způsobu, jak se úředník zachová k úplatci, je nejen příslibem do budoucna, nýbrž i vyrovnáním slibu, byť i jen mlčky zaručeného předcházejícím chováním úplatcovým vůči úředníku před jeho rozhodnutím.

Jde o rozhodování věcí veřejných, týká-li se přípravy rozhodnutí dotýkajících se zájmů státních financí.

Poměr skutkových podstat podle §§ 2, 4 zákona čís. 178/1924 Sb. z. a n. ke skutkové podstatě zločinu podle § 105 tr. zák.

Není poskytnutím pouhé úlevy podle § 2 zákona čís. 178/1924 Sb. z. a n., nýbrž porušováním úředních povinností podle § 105 tr. zák., jde-li o stranickou blahovůli úředníka vůči úplatci, jdoucí na úkor pečlivosti prací prováděných na dražním objektu, jak byla zajištěna předpisem a podmínkami zadávacího listu.

Předpisy zákona čís. 178/1924 Sb. z. a n. platí podpůrně v poměru k předpisům §§ 104, 105 tr. zák.

Ke skutkové podstatě zločinu podle druhé věty § 104 tr. zák.

Skutková podstata zločinu podle druhé věty § 104 tr. zák. je naplněna, jakmile úředník přijal dar (prospěch, příslib daru nebo prospěchu) za tím účelem, aby projevil při vyřizování svých úředních prací stranictví; není třeba, aby skutečně došlo ke stranickému obstarávání úředních prací.

Vědomé porušování dozorčích úkolů ke škodě státu (státních drah) není pouhým stranictvím podle § 104 tr. zák., nýbrž je zločinem zneužití úřední moci podle § 101 tr. zák.

Ke skutkové podstatě zločinu podle první věty § 104 tr. zák.

Přijal-li úředník, jenž koná svůj úřad podle povinnosti, dar jako odškodnění za práci přes čas, aby vyřídil urychleně účet úplatcův, jde o skutkovou podstatu podle první věty § 104 tr. zák.; k trestnosti stačí přijetí daru z důvodu úřední činnosti; není třeba, aby si úředník činil poskytnutí daru podmínkou svého rozhodování a aby se jen tím dal pohnouti ke konání své povinnosti, nýbrž stačí pouhý vztah daru k úřednímu výkonu, který po daru následuje.

Nejde o důvod zmatečnosti podle čís. 3 § 281 tr. ř., byla-li za svědka slyšena osoba, která byla před tím proti předpisu § 241 tr. ř. přítomna hlavnímu přelíčení.

Napadá-li odvod obžalovaného skutková zjištění zprošťujícího rozsudku formálními důvody zmatečnosti, vybočuje z mezí § 285, odst. 1 tr. ř. Obžalovaný má však právo poukázat ve svém odvodu na formální vady řízení nebo rozsudku jemu nepříznivé. K poukazům odvodu po skutkové stránce lze zrušovacímu soudu přihlížeti jen, jestliže by vzбудily závažné pochybnosti o správnosti skutečností, na nichž spočívá rozsudek (obdoba § 362 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 20. ledna 1937, Zm II 485/36.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmatečnou stížnost obžalovaného A. do rozsudku krajského soudu, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem svádění ke zneužití moci úřední podle § 105 tr. z.; naproti tomu vyhověl zmatečnou stížnosti státního zastupitelství, čelící proti výrokům rozsudku, jimiž byli obžalováni B., C. a D. podle

§ 259, čís. 2 tr. ř. zproštění obžaloby pro zločin podle § 104 tr. z. a obžalování A. a E. obžaloby pro zločin podle § 105 tr. z., zrušil v této části rozsudek nalézacího soudu a uznal obžalované vinnými: B., C. a D. zločinem braní darů ve věcech úředních podle § 104 tr. z., jehož se dopustili tím, že jako úředníci čsl. státních drah při obstarávání svých úředních prací dali se svěsti k nějakému stranictví, obžalovaného C. kromě toho zločinem braní darů ve věcech úředních podle § 104 tr. z., jehož se dopustil tím, že jako úředník čsl. státních drah při obstarávání svých prací úředních v listopadu nebo prosinci 1926 úřad svůj sice podle povinností konal, avšak aby jej konal, přijal dar 300 Kč od obž. A.; obžalované A. a E. zločinem svádění ke zneužití moci úřední podle § 105 tr. z., jehož se dopustili tím, že úředníky čsl. státních drah v případech rozhodování ve věcech veřejných hleděli dary svěsti ke stranictví.

Z d ů v o d ů :

Ke zmateční stížnosti obžalovaného A.:

Zmatek podle čís. 3, § 281 tr. ř. spatřuje stížnost v tom, že M. byl před svým svědeckým výslechem přítomem jednání při hlavním přelíčení. Neprávem. Ač z předpisu § 241 tr. ř. vychází, že osoby slyšené při hlavním přelíčení jako svědci nemají býti přítomny jednání až do doby svého výslechu, a zákon v odst. 2 tohoto paragrafu určuje z pravidla platného i pro znalce výjimku jedině pro znalce, nezakládá porušení tohoto formálního opatření zmatečnost řízení, tím méně, když se stalo se souhlasem stran (viz protokol o hlav. přelíčení). Dovolil-li předseda soudu v průběhu hlavního přelíčení, aby M. podával k jednotlivým bodům z důvodu přehlednějšího vyčerpání obsáhlé látky, ihned informativní výklady, neodpovídá sice tento postup zákonu, avšak nebyl tím porušen žádný z takových předpisů, jichž šetřiti zákon výslovně ukládá pod neplatností a jež jsou v čís. 3, § 281 tr. ř. výčetmo uvedeny. Bylo na stěžovateli, aby se ohradil proti výslechu M. k bodům, které se ho týkaly, a zajistil si tak formální zákonný předpoklad pro uplatnění zmatku podle čís. 4, § 281 tr. ř. V protokole o hlavním přelíčení není záznamu, že by obžalovaný A., pokud se týče jeho obhájce, výslechu M. odporoval. Učinil tak v souvislosti s výslechem obžalovaného C. pouze obhájce tohoto.

Tím pozbyly půdy a opodstatněnosti stejné výtky činěné stěžovatelem i proti osvobozující části rozsudku. Bude ještě později uvedeno, zda a pokud má obžalovaný právo doličovati formální zmatky rozsudku sice ho osvobozujícího, avšak napadeného zmateční stížností státního zastupitelství.

Jako zmatečnost podle § 281, čís. 3 tr. ř. vytýká zmateční stížnost dále porušení předpisu § 260, čís. 1 a 2 tr. ř., postrádajíc ve znění enunciatu rozsudku, »v letech 1926 až 1930 úředníka čsl. státních drah N. a úředníka čsl. stát. drah O. v případech rozhodování ve věcech veřejných dary hleděl svěsti ke stranictví nebo k porušení povinnosti úřední«, a stejně i v rozsudkových důvodech určitost a jasnost ohledně spáchaného trestného skutku; pro tuto stylisaci rozsudkového enunciatu

vytýká zároveň s hlediska zmatečnosti podle § 281, čís. 5 tr. ř. nejasnost a neúplnost soudního výroku o rozhodných skutečnostech. Stížnosti nelze přisvědčiti.

Zákon uvádí v § 105 tr. z. právní pojmy »stranictví« a »porušení úřední povinnosti« vedle sebe a nestaví je do protikladu. Porušení úřední povinnosti je pojem širší, kdežto stranictví jakožto protiklad naprosté nestrannosti, úředníkům zvláště za povinnost uložené (srovn. na př. § 21 služ. pragm. čís. 15/1914 ř. z. a § 46 soud. instr. čís. 81/1853), jest jen jednou z více možných forem porušení povinnosti úřední, která při aktivním podplácení nejčastěji v úvahu přichází vzhledem na příbuznost skutkových podstat zločinů podle § 105 a §§ 5 a 101 tr. z. Položil-li rozsudek mezi oba zmíněné právní pojmy slůvko »nebo« na způsob textu zákona, zřejmě má tu na mysli, jak vysvítá z důvodů rozsudku, stranictví jakožto jeden ze způsobů porušení úřední povinnosti úředníků stěžovatelem uplácených. Ponevadž znění rozsudku neponechává v žádném směru pochyby o tom, kterým činem nalézací soud shledal obžalovaného vinným, ani který trestný čin spatřuje ve skutečnostech uznaných za prokázané, jimiž byl obžalovaný uznán vinným, totiž zločin podle § 105 tr. z. spočívající ve svádění veřejných úředníků v případech rozhodování ve věcech veřejných dary k porušení jejich povinnosti úřední, a to ke stranictví, je výtku zmateční stížnosti o porušení předpisu § 260, čís. 1 a 2 tr. ř. a o zmatečnosti rozsudku podle § 281, čís. 3 tr. ř., příp. též podle čís. 5 zcela bezdůvodná.

Zmiňuje-li se stížnost o možnosti toho, že N. a O. přijímali poskytované dary jen jako nezávadné uznání za svoji činnost a že se sami snad ani přijímáním darů (patrně v důsledku přijetí darů) stranictví nebo porušení úředních svých povinností nedopustili, nedbá jednak opačných zjištění a úsudků prvního soudu v tomto směru, jednak však vychází též zde z vadného právního pojetí skutkové podstaty zločinu podle § 105 tr. z., jež proniká i na jiných místech stížnosti při doličování hmotně-právní zmatečnosti, že by totiž skutková podstata zločinu podle § 105 tr. z. vyžadovala s o u č a s n é provinění uplácené osoby ve směru zločinu podle § 104 tr. z. Byť se i činnost, tvořící skutkové podstaty zločinů aktivního a pasivního uplácení ve smyslu §§ 104 a 105 tr. z., projevuje v podstatě jednotným, vzájemně se doplňujícím aktem dvou, totiž toho, kdo dar poskytuje (nabízí), a úředníka, který dar přijímá (přislíbí si dá), není pro skutkovou podstatu zločinu podle § 105 tr. z. vůbec třeba souhlasné vůle obou stran tu jednajících. Beze zřetele k úmyslům a vnitřním úvahám úředníka přijímacího je ohledně úplatce vždy zcela samostatně uvažovati, pokud se poskytnutí daru stalo v úmyslu svěsti ke stranictví nebo k porušení úřední povinnosti. Vždyť podle doslovu odst. 1 je trestný i ten, komu se jeho úmysl svěsti ke stranictví nebo k porušení povinnosti úřední nezdaří.

Provádějíc uplatňované důvody zmatečnosti o právní vadnosti rozsudku, pokouší se zmateční stížnost přenést se přes základní skutková zjištění nalézacího soudu a podobně, jako to činí rozsudek ve své části osvobozující, napadené zmateční stížností státního zastupitelství, o čemž

bude jednáno níže, rozložití na několik samostatných úseků stěžovatelovu trestnou činnost trvajících po řadu let a projevujících se opětovným poskytováním darů úředníkům, se kterými jako zástupce podnikatelské firmy byl ve spojení a jimž o věcech této firmy příslušelo právě rozhodovati jakožto o věcech veřejných, a snaží se tyto součásti trvalého spojení a uplácení skutkově i právně hodnotiti pak vždy jednotlivě a zcela osamoceně bez ohledu na předcházející i následný zájem firmy na zadávkách při drážních stavbách a na obsahu a způsobu služebních úkonů těch úředníků, jimž stěžovatel opětovně dary poskytoval. Jen toto rozčlenění trvalého uplácení mu umožňuje pokus dokazovati, že jeden každý dar sám o sobě měl býti posuzován pouze s hlediska zákona ze dne 3. července 1924, čís. 178 Sb. z. a n., ať již ve směru skutkové podstaty podle § 2 či podle § 4.

Zmateční stížnost správně uvádí, že skutková podstata zločinu podle § 105 tr. z. vyžaduje, aby dar byl dán předem, a to v úmyslu svéstí ke stranictví nebo k porušení úřední povinnosti; stačí tu ovšem již i pouhý příslib daru předem, případně takové chování, jež vyjadřuje příslib daru. Nalézací soud však zjišťuje způsobem, jemuž při zřeteli na průvody, jichž se dovolává a o které svoje zjištění opírá, nelze upřítí plnou logickou přesvědčivost a tudíž zjištěním oněm náležitě odůvodnění, že již při prvotním jednání mezi obžalovaným A. a vrchním technickým radou N. v r. 1925 o zadávce stavby mostu u V. a o vypuštění klausule o slevě 3 %, jak je vylíčeno v rozsudku, došlo k dohodě mezi oběma, že při tom nejen prvý dar byl předem slíben za zadání stavby bez oné 3% slevy, nýbrž že již tehdy bylo domluveno a dohodnuto — a pro dohodu toho druhu stačí přece prostý náznak oběma stranám srozumitelný — že A. bude N-ovi za firmu poskytovat provisi ze staveb jí zadaných a jí prováděných, takže nalézací soud správně tu usuzuje, že toto ujednání z r. 1925 dlužno vztahovati nejen na prvé dva dary, nýbrž i na všechny další dary poskytnuté vrchnímu technickému radovi N. bez výjimky. Rozsudek dále zjišťuje, že v důsledku této dohody — což ovšem pro skutkovou podstatu zločinu podle § 105 tr. z. je již nadbytečné — vrch. techn. rada N. si skutečně též počínal stranicky, že při tomto trvalém spojení měl A. svoji metodu dávatí dary při skončení stavby, kdy již věděl, kolik asi vydělal, ač jindy zase ve smyslu předcházející dohody o provisích dával dar též ex post nebo i »a konto« nejen prováděné zadávky, nýbrž i zadávek příštích, konečně též že co do některých prací a kalkulací došlo mimo to ještě ke zvláštní předchozí dohodě o provisi. Tento soubor skutkových zjištění ani v jeho celku a ani jednotlivá z nich zmateční stížnost v podstatě — kromě náznaku neoprávněné výtky o nedostatku důvodů — nenapadá způsobem, který by odpovídal zákonnému doličování některého z formálních zmatků ve smyslu § 281, čís. 5 tr. ř.

Nalézací soud na podkladě uvedeného prokázaného stavu a na základě svých zjištění o okolnostech provázejících poskytnutí jednotlivých darů dospěl ke konečným závěrům, že obchodní spojení mezi firmou a podniky státních drah, uskutečňující se a projevující se při běžném úředním styku intervencemi, žádostmi a osobním jednáním obž. A. na

straně jedné a úředními úkony vrchního techn. rady N. na straně druhé, nutno (viz rozh. čís. 1823 a 3985 Sb. n. s.) právně posuzovati jako trvalé úřední spojení mezi úředníkem a stranou, jako jednotný celek, a že tudíž dary dané úředníku rozhodujícímu ve věcech veřejných, třeba až po skončení jednotlivých dílčích prací, mají objektivně v rámci celkového onoho styku vztah k úředním jeho povinnostem vyplývajícím z této trvalé jeho spolupráce s příslušnou firmou. Když proto nalézací soud tuto úplatnou stěžovatelovu činnost, projevenou v letech 1925—1930 poskytováním darů v celkové výši 30.400 Kč vrchnímu techn. radovi N., s nímž, jak zjišťuje, kromě styků úřední povahy žádných jiných styků neměl, podřadil pod skutkovou podstatu zločinu podle § 105 tr. z., nepochybil nikterak při výkladu a použití zákona; neboť i subjektivní stránku vyřešil bezvadně, dospěv na podkladě vlastního zodpovídání obžalovaného a skutečností v rozsudku podrobně vylíčených k neklamnému a stížností neotřesenému závěru, že se úmysl obžalovaného při všech darech poskytovaných N-ovi v průběhu jednotlivých pracovních úseků nesl vždy jen k tomu, aby si zajistil vzhledem na zájem firmy na zadávkách staveb drážních a udržel trvale i do budoucna blahovůli významného úředníka u ředitelství státních drah, na jehož rozhodování záviselo, zda firmě budou zadány práce na tělese dráhy, s jakými nesnáze bude práce provázena, jak budou účty schvalovány a propláceny, jak práce kolaudována, vůbec s jakým ziskem firma bude zde moci pracovat, a aby si ho takto opětovnými dary zavázal k vděčnosti a tím ho svedl k tomu, aby se při svém úřadování a rozhodování o věcech veřejných, pokud se dotýkají zájmů firmy, nedal vésti jen úvahami přísně objektivními a důvody výlučně věcnými, nýbrž aby u něho spolupůsobily také skryté momenty čistě subjektivní, vzbuzené přijetím a příslibem darů, úplatků, totiž přízeň a blahovůle vůči firmě, která mu opětovně poskytuje a též do budoucna svým postupem zaručuje hmotné výhody, peněžité dary značné výše, jichž částka je závislá na způsobu, jak se vůči ní zachová, na druhé straně pak nepřízeň nebo lhostejnost k těm firmám, konkurujícím jeho firmě, které buď vůbec, anebo v té míře stejně se vůči němu nezachovávají.

Při těchto závěrech o zločinném úmyslu ve smyslu § 105 tr. z. je nerozhodné, zda snad poskytnutí některého daru sledovalo zároveň též účel vyrovnati nějaký pocit vděčnosti za úsluhy již projevené (za poskytnutí rady A-ovi) a zda v pracovním spojení mezi firmou a upláceným úředníkem nastaly i delší přestávky, celoroční; rovněž je bez významu, že po posledním daru, byť i byl poskytnut ex post, nedošlo již k žádné další spolupráci; neboť okolnosti posléze uvedené nemohly býti úplatci předem ani známy, nehledíc ani k tomu, že dar poslední byl nejen příslibem do budoucna, nýbrž zároveň i vyrovnáním slibu zaručeného, byť i mlčky, pouhým předcházejícím chováním úplatce vůči úředníku před skončením poslední práce a před jeho rozhodováním.

Bylo již také řečeno, že skutečné svedení ke stranictví není náležitostí skutkové podstaty u zločinu podle § 105 tr. z. a že k trestnosti dostačí již samotné poskytování darů osobám v zákoně vyjmenovaným, děje-li se v úmyslu, aby v zákoně naznačeného cíle (stranického úřadování či po-

rušení povinnosti úřední vůbec) bylo dosaženo. Zjišťuje-li nad to rozsudek také skutečný konkrétní úspěch úplatkářských útoků, totiž projevené stranictví podplaceného úředníka v obsahu jeho úředního rozhodování, aniž zmateční stížnost doličuje v tomto směru kromě popírání nějakou zákonnou vadnost soudního výroku, má tato okolnost význam jen pro výměru trestu.

Stejně jako v případě vrch. techn. rady N. je tomu i co do poskytování darů inž. O. Zde zjistil nalézací soud, že se uplácení O. dalo souběžně s uplácením vrch. rady N., který je obžalovanému A. sám navrhl, že již prvý dar předcházel určité úřední činnosti O., totiž kolaudaci, při níž také na názory O. o příčině zatékání vody do propustku účinně zapůsobil a vyvolal stranický úřední jeho postup, a že též další dary, i když ten či onen z nich byl dán až ex post po skončení některé ze staveb, byly ve skutečnosti jen jednotlivými články celkového řetězu úplatků. Při zřeteli na tyto skutečnosti usoudil nalézací soud správně, že byť i obžalovaný A. ohledně O. doznává jen úmysl zabrániti dary nespravedlivým sekaturám a předejiti je, také zde poskytováním darů za firmu sledoval jen též účel jako v případech N., totiž vyvolati v přednostovi stavebního odboru pro udržování dráhy stranickou blahovůli vůči firmě dary poskytující a sváděti ho takto ve věcech jeho úředního rozhodování ke stranictví, k němuž jako přednosta odboru přirozeně vždy měl možnost při všech stavbách prováděných firmou v oboru jeho úřední působnosti, ať již rychlejším vyřizováním účtů a poukazu peněz, uzavřením jedné koleje při stavbě a tím umožněním rychlejšího a snadnějšího provádění stavby, blahovlnějším dozíráním na stavební práce neb posuzováním provedené stavby při kolaudaci a pod. Zločinný úmysl ve smyslu § 105 tr. z. je proto i zde náležitě prokázán a výtku zmateční stížnosti o nesprávném použití zákona, pokud jde o otázku, je-li uvedená činnost obžalovaného zločinem podle § 105 tr. z., je zcela neodůvodněna, nehledíc ani k tomu, že stížnost z valné části vychází z jiného skutkového základu, než napadený rozsudek a že není takto vůbec prováděna po zákonu. Tím je zároveň vyřízena i uplatňovaná zmatečnost podle § 281, čís. 10 tr. ř., kterou stížnost vlastně poukazem na skutkové podstaty přečinu podle §§ 2 a 4 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n. pouze napovídá, neboť domáhajíc se ve svém konečném návrhu jedině osvobozujícího rozsudku, doličuje takto ve směru výtek hmotněprávních jen důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 9 lit. a) tr. ř.

Ke zmateční stížnosti státního zastupitelství.

Nalézací soud, jak právě doličeno, při posuzování úplatné činnosti obžalovaného A. jakožto úředníka firmy vůči zemřelým již úředníkům ČSD N. a O. správně přihlédl k trvalému zájmu firmy a proto i obžalovaného A. na drážních zadávkách a tím k celkovému významu a účelu darů postupně udělovaných úředníkům rozhodujícím o nabídkách, povinnostech a nárocích firmy, byť i se tak někdy stalo až po skončení jednotlivých dílčích prací; toto správné hledisko soud opouští a stejné úplatkářské skutky téhož obžalovaného posuzuje způsobem odlišným, totiž každý dar jednotlivě, osamoceně, jakmile jde o peněžité dary poskytnuté úředníkům ještě žijícím, B., C. a D., obžalobou zároveň stíhaným

pro zločin brání darů ve věcech úředních podle § 104 tr. z. Postupem takovým dospívá soud u každého daru k mírnějšímu posuzování jeho významu a vyslovuje, že tu nejen není příčinné souvislosti mezi úplatkem a hrubou nedbalostí, laxností dozoru, nebo i takovým vadným postupem úředníka, že z něho na prospěch firmy vzešla správě dráhy přímo majetková újma, nýbrž i, že jednotlivé dary, pokud byly dány až po skončení jednotlivých úseků práce a dílčích zadávek, neměly spojitosti ani do budoucna a nebyly v nějakém vztahu s příští úřední činností příslušných úředníků, nýbrž že je nutno posuzovati je pouze v souvislosti s tím úkolem, se kterým měly přímou časovou souvislost.

Tento postup nalézacího soudu při posuzování jednotlivých případů darů je však označiti za pochybený, když okolnosti, za nichž dary byly dávány, počet darů a časový sled vedou přímo k zaujetí stanoviska odpovídajícího jedině zjištěnému stavu věcí, že totiž na poskytování darů nutno pohlížeti jako na celek, že tu šlo o trvalé úřední spojení mezi firmou a úředníky ČSD výše jmenovanými a že dary měly býti prostředkem, aby úředníci, jimž se jich dostalo, byli sváděni ke stranictví, a že se tedy úmysl na straně dárcově nesl směrem vyžadovaným předpisem § 105 tr. z. (srovnej rozh. čís. 1823 a 3985 Sb. n. s.). Nazírá-li se na věc s tohoto hlediska, které zrušovací soud uznává pro souzený případ jedině za správné, nelze upříti odůvodněnosti zmateční stížnosti státního zastupitelství, že právní posouzení, jakého se věci dostalo nalézacím soudem, je mylné.

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek, pokud jím byl obžalovaný A. osvobozen od obžaloby ze zločinu podle § 105 tr. z., spáchaného poskytováním darů úředníkům B., C. a D. za účelem svedení jich ke stranictví nebo k porušení povinnosti úřední při jejich rozhodování ve věcech veřejných, výtkami zmatečnosti podle § 281, čís. 5 a 9 lit. a) a b) tr. ř., a to pokud se týče případu B. pro poskytnutí darů 500 Kč, 1.000 Kč, 1.000 Kč a 1.200 Kč v letech 1926 až 1931, v případě C. pro dary 300 Kč, 1.200 Kč a 1.000 Kč v letech 1926—1931 a u D. pro dar 2.500 Kč v r. 1931 a dar 500 Kč v r. 1932; v ostatních bodech se stížnost osvobozujícího rozsudku nedotýká, takže v tom směru je rozsudek pravoplatný. Jest jí v celém rozsahu přisvědčiti již s hlediska výtky zmatečnosti podle § 281, čís. 9 lit. a) tr. ř., takže výtkami doličovanými ve smyslu § 281, čís. 5 tr. ř. není se třeba vůbec ani zabývati.

Nehledě k pochybenému postupu nahoře naznačenému došel nalézací soud k vadným právním závěrům tím, že uvažoval o tom, zda jsou tu veškeré právní znaky zažalovaného zločinu po objektivní i subjektivní stránce, pouze na podkladě jen některých skutečností, jež v rozsudku vyzvedá, ne však všech svých vlastních zjištění v rozsudku obsažených, jež zhodnoceny ve svém celku vedou nezbytně k závěru odpovídajícímu hledisku obžaloby.

Základní náležitosti objektivní stránky jsou již ve zjištěních rozsudku obsaženy a rozsudek zde vykládá zákon bezvadně, když — posuzuje činnost úředníků v úvahu tu přicházejících — dospívá k úsudku, že B. a C. i D. svojí činností, kterou vykonávali mocí svého úřadu při pracích firmy

na tělese dráhy, připravovali rozhodnutí ředitelství ČSD, jež dotýkajíc se zájmů státních financí, dotýkalo se zájmů státního celku, tedy věci veřejných, že obžalovaný A. při svých darech jim poskytovaných věděl o této jejich funkci, že jiných styků než úředních s nimi neměl a tudíž dával jim dary »v případech rozhodování ve věcech veřejných«. Rozsudek zjišťuje také dobu a výši darů i jednotlivé okolnosti dary ty provázející. — — —

Nalézací soud též opětovně ve svém rozsudku zjišťuje, — a již úřední postavení příslušných úředníků a jejich úkony rozsudkem vylíčené činily by okolnost tuto zjevnou i bez výslovného zjišťovacího výroku —, že jak B., tak i C. a D. při svém »rozhodování ve věcech veřejných« ve smyslu § 105 tr. z. měli mnoho různých možností dopustiti se stranictví ve prospěch podnikatelské firmy provádějící na trati jednotlivé práce; že pak peněžité dary přinášející hmotný prospěch obdarovaným a tudíž, jak to rozsudek opětovně přiznává, psychologicky je ovlivňující a získávající, byly způsobným prostředkem svěsti jmenované úředníky ke stranictví, nevyžaduje jakožto okolnost naprosto samozřejmá zvláštního zjištění v rozsudku, to tím méně, když opětovně je v rozsudku i zjištěno, že na provedených pracích byly shledány závady ke škodě dráhy, že některé úkony úředníků v úvahu zde přicházejících, a to ony, při kterých byli obdarováni, byly hrubě nedbalé, laxní, ležerní, odporovaly podmínkám zadání práce a přivodily správě státních drah i škody v určité výši.

Bylo již řečeno, že při právním posouzení zažalovaného děje dlužno zhodnotiti jak po stránce objektivní tak i subjektivní veškerá skutková zjištění nalézacího soudu, zasahující pojmovou oblast jednotlivých právních znaků a náležitostí zločinu. Jen tak možno dospěti k bezvadnému právnímu úsudku. Zmateční stížnosti státního zastupitelství je přisvědčiti, když uplatňujíc výtku práva hmotného podle § 281, čís. 9 lit. a) tr. ř. poukazuje k tomu, že prý soud zhodnotil jen kuse to, co sám ze skutkového děje považuje za prokázané. Neboť nalézacím soudem je v rozsudku rovněž zjištěno: že úplatky obžalovaného A. nebyly jen jakýmsi ojedinělým a výjimečným zjevem; že podnikatelská firma poskytovala u příležitosti různých staveb pro ředitelství ČSD četným úředníkům ČSD dary, že dary ty dosáhly výše úhrnem asi 200.000 Kč — tedy částky, jež ani u firmy většího rozsahu podnikání, jakou je firma v tomto případě zúčastněná, není v celkovém jejím rozpočtu položkou jen nepatrnou — a že u 31 staveb z asi 50 byly zjištěny závady, přinášející čl. železničnímu eráru škodu v úhrnné částce asi 800.000 Kč, a to tím, že si firma účtovala a dostala vyplaceno více, než jí náleželo (za režijní hodiny pracovní, za režijní materiál, za neprovedenou kubaturu, za nesprávný poměr mísení cementu a písku při betonování na úkor kvality betonu, či z jiných příčin), tudíž přinášející podnikatelské firmě zisk asi v téže výši, tedy čtyřnásobek oněch »darů«, »gratifikací« poskytnutých úředníkům za to, že spolu »dobře vyšli«.

Nalézací soud zjišťuje však též u samotného obž. A., jenž se takto jeví býti jedním z prostředníků této korupce firmou prováděné (a rozsudek sám neváhá opětovně činnost tu označiti za korupční), že měl »metodu dodatečných darů«, dávati je úředníkům až na

řídké výjimky vždy po skončení určitého úseku jejich úřední funkce anebo na samém konci jeho, metodu, kterou rozsudek sám označuje za »nápadnou«, a že metodu tuto zachovával i tam, kde soud neváhal u darů takto dávaných (jde o úplatky zemřelým již úředníkům N. a O.) usouditi přímo na záměr úplatce svěsti úředníka ke stranictví. Na jiných místech nazývá rozsudek tento metodický způsob poskytování darů až po skončení určitého úseku práce »systematickým a trvalým uplácením«, »trvalým úplatným systémem«, při němž nezáleželo na tom, byl-li dar dán dříve nebo později.

Dle zjištění nalézacího soudu dary poskytované obžalovaným B., C. a D. jdou z větší části časově souběžně s úplatky, jež obžalovaný A. dal N. a O.; u některých případů jde dokonce o dar poskytnutý u příležitosti prací na tomtéž objektu drážním: tak dary obžalovanému B. při opravách »pražského viaduktu« a dary N-ovi, rovněž první dar C-ovi (přestavba opěr mostu) a druhý dar N-ovi; podobně sondovací práce před opravou mostu u I., jež se daly v rayonu C., jsou předmětem odsuzujícího rozsudku při uplácení N.

Souhrnné zhodnocení těchto skutkových zjištění nalézacího soudu ve smyslu § 288, odst. 2, čís. 3 tr. ř. vede zrušovací soud na rozdíl od názoru prvního soudu, opírajícího se vždy při každém jednotlivém daru o vytrženou jen část skutkového děje, k tomu právnímu závěru, že obžalovaný A., jenž si úplatkem a korupční dohodou z r. 1925 s N. zajistil u ředitelství ČSD stranické rozhodování o zadávkách staveb podnikatelské firmě a našel tu pro sebe ochotného příznivce (srovn. zadávku hned pěti staveb po prvním daru), postupoval stejně také u dalších úředníků, o nichž osvobozující rozsudek jedná, totiž u B., C. a D.; že také zde, byť i jednotlivé dary měly snad v tom neb onom případě zároveň ráz odměny, »gratifikace« za to, že v předchozím období vzájemné součinnosti vystupoval ten který ze jmenovaných úředníků vůči zástupci firmy bez jakékoliv »sekatury« a kulantně se choval, třebaže v mezích správného plnění svých povinností úředních, přes to stěžovatel zároveň pracoval do budoucna, to jest měl pevný a určitý záměr, obdobný onomu, jak jej rozsudek shledal v případech N. a O., zajistiti si vždy u příslušného úředníka v případech jeho rozhodování ve věcech veřejných darem také pro příště jeho stranickou blahovůli, k níž mu úřad dopřává rozsáhlé pole možností při doзору, kontrole, při vyhotovování výdělkových účtů, kontrole účtů a dokladů firmy, při kolaudaci a pod. Zmíněná skutková zjištění opodstatňují plně závěr, že obžalovaný A. jednal i při poskytování darů B., C. a D. v úmyslu vyžadovaném § 105 tr. z.

Zjištěná pak časová posloupnost staveb prováděných firmou v jednotlivých úsecích, vzájemná jejich spojitost a trvalá služební účast obžalovaných B., C. a D. při nich, ježto se konaly jednak v místech svěřených doзору obžalovaného B., jednak ve služebních obvodech obou jmenovaných inženýrů, vede logicky také k tomu závěru, že obžalovaný A. veden zmíněným již zločinným úmyslem a předem rozváženým záměrem svěsti jmenované úředníky dary ke stranictví, učinil tak v průběhu trvalého svého vztahu, resp. vztahu firmy, již zastupoval,

k oněm úředníkům a jedině vzhledem na jejich úřední funkci, na služební úkony, ke kterým při této jejich spolupráci musilo či mohlo dojít, tedy »v případech jejich rozhodování ve věcech veřejných«; nejde zde tudíž snad jen o osamocené dílčí úseky úřední činnosti, jež zakončením nějakého oddílu práce zanikla, jak to míní nalézací soud, nýbrž o úřední funkci trvalou. Zjištěný skutkový stav vykazuje takto neklamně vzájemnou souvislost a vnitřní příčinnou spojitost nejen ve směru objektivní, nýbrž i subjektivní stránky zločinu, při čemž je naprosto nerozhodno, že v případě prvního daru 300 Kč C-ovi nalézací soud, aniž pochybil, jak níže ještě bude doloženo, dospěl k závěru, že C. přijetím tohoto prvního daru dal se skutečně svést ke stranictví.

K těmže konečným právním závěrům o náležitostech skutkové podstaty zločinu podle § 105 tr. z. po objektivní i subjektivní stránce dlužno na základě skutkového stavu zjištěného nalézacím soudem, dospěti stejně jako v případě obžalovaného A. též co do fakta týkajícího se jeho bratra obžal. E. Také zde zmatečnící stížnost státního zastupitelství, uplatňující důvody zmatečnosti podle § 281, čís. 5 a 9 lit. a) tr. ř., jest odůvodněna již s hlediska výtky hmotněprávní.

Rozsudkem je zjištěno, že to byl obžalovaný E., jenž z příkazu svého bratra A. vyplatil dne 11. listopadu 1931 částku 2.500 Kč spoluobžalovanému C.; že věděl aspoň v hlavních rysech o korupční činnosti svého bratra, a to podle vlastního svého zodpovídání, již po řadu let. Nalézací soud v rozsudku sám vyjadřuje svůj úsudek, že E. odevzdání daru svého bratra D-ovi »vědomě a úmyslně zprostředkoval, takže u obou bratrů jde o spolupachatelství při témže činu, vedoucí ke společnému cíli a řízené stejným společným úmyslem«. Projevuje-li dále nalézací soud svůj úsudek, že dar 2.500 Kč byl dán i přijat v příčinné souvislosti s úředními povinnostmi při stavbě mostů, o něž šlo, zjišťuje-li, že stavba započala 7. září 1931 a byla skončena 20. srpna 1932, že obžalovaný D. při ní trpěl, že proti podmínkám zadávacího listu nevedl stavbu za firmu právě tento obžalovaný E., nýbrž pouzí políři, že D. takto sám vzal na sebe risiko trpění úlevy a za obžalovaného E. toto plus práce, pak hledě k další skutečnosti, že ke konečnému výdělkovému účtu a kolaudaci došlo až po daru, je nepochybný logický závěr již nalézacím soudem v napadeném rozsudku vyjádřený, že poskytnutý dar byl nejen odměnou za úlevu, kterou do té doby obžalovaný D. projevovál firmě za to, že netrval na osobní účasti obžalovaného E. při provádění stavby, jak bylo povinností firmy, nýbrž též darem do budoucna, aby i příště vůči firmě dar poskytující zachoval stejnou stranickou blahovůli, ovlivněnou hmotnou výhodou, již se mu dostalo a možná i příště, podle toho, jak se zachová, znovu dostane. Taková blahovůle však, jsoucí na úkor oné pečlivosti prací prováděných na drážním objektu, jak byla zajištěna předpisem a podmínkami zadávacího listu, a projevující se takto přímo porušováním úřední povinnosti přísně dbáti toho, aby byly přesně dodržovány ony podmínky, podle nichž byla stavba firmě zadána, jsouc nad to odměňována částkou tak značnou, čímž vyjádřeno, že firma poskytující dar oceňuje si výhody z toho jí plynoucí několikanásobkem dané částky, není pouhým »školským případem úlevy ve smyslu § 2 zák.

o úplat.«, jak míní nalézací soud, nýbrž je stranictvím ve smyslu § 105, příp. § 104 tr. z., k němuž dárce úředníka svádí a tento se svěsti dává. Rozsudek chybuje, když se při svých úvahách o náležitostech zažalovaného zločinu stále pohybuje v okruhu oblasti skutkových podstat zákona ze dne 3. července 1924, čís. 178 Sb. z. a n. Nalézací soud si patrně náležitě neuvědomil, a to nejen v případě obžalovaného E., nýbrž vůbec při řešení otázky viny všech obžalovaných, co bylo účelem zvláštních předpisů zákona o úplatkářství z roku 1924: nikoliv o d b o u r a t i tehdejší právo, které bylo vybudováno na základě poměrů platných v době vzniku zákona, n ý b r ž d o p l n i t i ochranu bezpečnosti a čistoty státní správy před útoky a zásahy, jimž je ve zvýšené míře vydána v důsledku uplatnění zásad o širších úkolech státu a tudíž rozrůstání státního správního aparátu, zabírajícího takto v oblast své působnosti stále obsáhleji zájmy širokých kruhů obchodních, podnikatelských a veřejnosti vůbec, aby bylo možno trestně postihnouti i ty skutky, které nedosahují sice stupně útoků na závažné právní hodnoty ve smyslu §§ 104 a 105 tr. z. a tudíž jinak by unikly trestní sankci, přes to však nebezpečně ohrožují čestnost, spolehlivost a neprodajnost orgánů státní správy. Z toho plyne, že předpisy zákona čís. 178/1924 Sb. z. a n. a skutkové podstaty v něm uvedené jsou ve vztahu k §§ 104 a 105 tr. z. v poměru subsidiárním, jak ostatně plyne z výslovného ustanovení § 1 zákona čís. 178/1924 Sb. z. a n. (Tohoto zákona lze použítí jen, nelze-li čin potrestati přísněji podle dosavadních zákonných ustanovení.)

Dlužno-li tudíž plně souhlasiti s názorem prvního soudu o stejném společném úmyslu bratří A. a E. v případě daru 2.500 Kč D-ovi a z důvodů již uvedených též se závěry, že dar ten měl též účel »získati si dobré oko pro budoucnost« u něho a takto ho do budoucna »ovlivniti« při jeho úřadování, pak hledě k době daru a k zjištěné služební funkci D., jež v době daru nebyla ještě skončena, nýbrž ve vztahu na zájmy firmy i po daru trvala dále, jsou tu podstatné právní znaky »svádění úředníka darem ke stranictví«, a to »v případech jeho rozhodování ve věcech veřejných«, ve směru objektivní i subjektivní stránky zločinu podle § 105 tr. z. a ne pouze znaky úplatku ve smyslu §§ 2 a 4 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n., jak míní nalézací soud.

Uvádí-li nalézací soud v rozsudku za jeden ze svých důvodů pro domnělou nemožnost »svádění ke stranickému úřadování« nedostatek důkazu o »souhlasném úmyslu stran«, stačí poukázati na dříve již vyjádřený právní názor plně odpovídající skutkové podstatě zločinu podle § 105 tr. z., že pro otázku trestnosti uplácejícího nesejde na tom, co přijetím daru sleduje obdarovaný. I tu však, jak níže ještě bude dovozeno při vyřízení zmáteční stížnosti státního zastupitelství do osvobozující části rozsudku, pokud jde o obžalovaného D., byl účel a význam darů chápán dárce i obdarovaným zcela souhlasně.

Proti rozsudku osvobozujícímu obžalovaného B. od obžaloby ze zločinu podle § 104 tr. z. uplatňuje zmáteční stížnost státního zastupitelství důvody zmátečnosti podle § 281, čís. 5 a 9 lit. a) tr. ř.

Také v přijetí darů shledal nalézací soud jedině právní znaky promlčených již přečinů podle § 4 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n., nebo podle

§ 3 téhož zák. (dar z roku 1931) a nikoli zažalovaného zločinu podle § 104 tr. z. Zmateční stížnost státního zastupitelství, vytykající právní vadnost při posouzení zjištěného skutkového děje, je i tu plně odůvodněna.

Prvý soud při výkladu druhé skutkové podstaty zločinu podle § 104 tr. z. správně vystihl, že konkrétního stranického aktu není k jejímu naplnění třeba. Toto hledisko odpovídá jak názorům převážné části literatury (Altmann: Kommentar, str. 313, Kallab: Trestní právo hmotné, str. 165, Miříčka: Trestní právo hmotné, str. 236, na rozdíl od Lammasche: Grundriss 1911, str. 137, Fingera: Strafrecht II. 1914, str. 906), tak i judikatuře nejvyššího soudu (rozh. čís. 2775/1902 víd. sb., rozh. čís. 1781 Sb. n. s.), podle nichž skutková podstata zločinu podle § 104 tr. z. je dána již tehdy, jakmile úředník přijal dar (prospěch, příslib daru nebo prospěchu) za tím účelem, aby při vyřizování svých úředních prací projevil stranictví. Strohým výkladem zákona v tom smyslu, že zločin pasivního uplácení je dokonán teprve stranickým obstaráváním prací úředních (Lammasch, Finger), jak je požadováno v odpovědi obžalovaného B. na zmateční stížnost státního zastupitelství, unikala by vůbec trestní sankci značná část této zločinné činnosti tak těžce ohrožující čistotu a spolehlivost státní správy, a to právě část nejzávažnější, pro obtíže postihnutelnosti; vždyť povaha úředního úkonu ve velkém počtu myslitelných případů vůbec nedovoluje přezkoumání a důkazu, pokud a že stranictví bylo projevmeno a nastalo (výrok porotce, soudce, úředníka ve věcech arbitrárního rozhodování a pod.). Jinde zase, jako při rozsáhlých technických pracích, trvalých dodávkách a víceletém obchodním spojení, vzniká případně i mnoholeté mezidobí mezi přijetím daru, jež provázal úmysl stranický se za dar odvděčiti, a mezi skutečným rozhodnutím; ponechati v průběhu tohoto mezidobí beztrestným zjištěný fakt přijetí daru, když k rozhodování buď zatím nebo vůbec pro změnu osob či z jiných důvodů nedošlo, nebo uvažovati o možnostech pouhého pokusu zločinu, odporovalo by celé slovní i pojmové konstrukci předpisu § 104 tr. z., jenž druhou skutkovou podstatu k první prostě přičleňuje (»ingleichen«). Shodným výkladem předpisů o aktivním a pasivním úplatkářství, při němž se nepožaduje konkrétní úkon stranického rozhodování, jest u obou zločinů (§§ 104 a 105 tr. z.) zdůrazněn jako rozhodný moment obou skutkových podstat a jako jejich jádro *z á m ě r p a c h a t e l ů v*, nesoucí se jak u úředníka přijavšího dar, tak i u osoby dar poskytující ke *s t r a n i c k é m u r o z h o d o v á n í*, bez ohledu na to, zda úředník dar přijavší později uskutečnil svůj úmysl či jej změnil, a zda vůbec bylo nějak stranicky rozhodnuto.

Pokud se proto nalézací soud i při svém správném hledisku o nepotřebnosti důkazu o skutečně projevěném stranictví pro náležitosti skutkové podstaty zločinu podle § 104 tr. z. pokouší při každém jednotlivém daru vyvrátiti podezření, že dar byl ve spojení se závadami objevujícími se v průběhu prací firmy a že si obžalovaný B. počínal stranicky, jsou veškeré ty úvahy zbytečné, pokud je tu řada skutečností, a to v rozsudku samém zjištěných, jež zhodnoceny v celkovém svém souboru vedou logicky k závěru o pachatelovu úmyslu, provázejícím přijetí darů, totiž

o jeho vnitřním rozhodnutí vyhověti přání úplatcovu, dáti se svěsti dary oněmi ke stranictví.

Nalézací soud zjistil, že firma v r. 1926 měla zadávku prací v úseku »pražského viaduktu« (prvá etapa) a že po skončení těchto prací obdarovala B. v listopadu 1926 částkou 500 Kč, že rovněž v r. 1927 tatáž firma na onom objektu pracovala, stejně i v roce 1929 (třetí etapa), kdy B. z hrubé nedbalosti nekontroloval »záznamy pracovní doby« vedené četaři P. a R., takže firmě bylo v tomto roce přiznáno na režijních mzdách více o 5.760 Kč 40 h, ač již při druhé etapě v r. 1927 (následovavší ihned po daru 500 Kč) byl upozorněn na to, že si firma na škodu správy státních drah připisuje režijní mzdové hodiny, že práce na pražském viaduktu při čtvrté etapě šly souběžně s pracemi na C. K., takže pro jejich místní blízkost a časovou souběžnost lze je považovati, aspoň pokud jde o dozorčí funkci B., za stavbu jednoho a téhož objektu celkově prováděnou od 22. dubna 1930 do 20. září 1930; že prvých 1.000 Kč bylo tu dáno dne 24. června 1930, tedy mezi stavbou, druhých 1.000 Kč dne 20. září 1930 právě při skončení prací IV. etapy, a v r. 1931 dalších 1.200 Kč za trvání dozorčí funkce v průběhu staveb v V. etapě. V rozsudku je však též zjištěno, že i v r. 1930 byla z hrubé nedbalosti B. firmě připočtena za režijní mzdové hodiny nepatřící jí částka 7.675 Kč 80 h, což by se při bdělém jeho dozoru nebylo stalo, a v r. 1931 opět částka 1.207 Kč 55 h důsledkem laxního výkonu jeho dozorčí služby. Rozsudek konečně zjišťuje, že obžalovaný B. měl možnost poskytnouti firmě v průběhu staveb různé stranické výhody při výkonu svého přímého stavebního dozoru nad veškerými opravami prováděnými firmou v jeho úseku trati.

Při právním zhodnocení jednotlivých darů posuzoval nalézací soud každý jednotlivý dar zvláště beze zřetele k souvislosti celého spojení dozorčí funkce B. s pracemi firmy v průběhu několika let při opravných pracích téhož traťového objektu. Dospěl-li takovým postupem k závěru, že dary neměly vztah k předchozí činnosti B., neposoudil již po objektivní stránce skutkové podstaty žalovaného zločinu správně skutkový stav v rozsudku zjištěný; ten vyjadřuje trvalé úřední spojení mezi dozorčím úředníkem, jenž svojí funkcí a svými stavebními záznamy připravoval rozhodování ředitelství státních drah a jehož povinností bylo hájiti zájmy státu a projeviti naprostou nestrannost a svědomité plnění veškerých úředních svých povinností, a mezi stranou, podnikatelskou firmou, práce na dráze provádějící a poskytující občas úplatky; trvalost takového spojení nepomíjí tím, že občas bylo přerušováno na dobu kratší nebo i delší pro zimní zastavení práce neb i z jiných příčin.

Nalézacím soudem je též zjištěno, že obžalovaný B. svůj úkol podle povinnosti nekonal, že dozor vykonával jen laxně, hrubě nedbale. Hledě ke zjištění, že hned po prvním daru 500 Kč projevil toto porušování svých kontrolních povinností nad prováděním stavby firmou, jež mu úplatek poskytla, že dar 1.000 Kč byl mu 24. června 1930 odevzdán již v průběhu stavby IV. etapy stejně jako dar 1.200 Kč ze dne 16. května 1931 při etapě páté, a že i dar 1.000 Kč ze dne 20. září 1930 přijal před tím, než odvedl svůj stavební denník ředitelství, čímž teprve jeho dozorčí

funkce vždy při určitém úseku práce končila, a že pro úředníka dar přijímajícího je věcí samozřejmou, že podnikatelská firma sledující svými pracemi při stavbách na dráze tendence čistě výdělečné, neposkytuje peněžité dary úředníkům jako »sociální čin« z nějaké velkomyslnosti či dobrosrdečnosti, nýbrž že usiluje jimi získati si jedině za ně jako protihodnotu a lespou stranickou blahovůli úředníka, jež takto uplácí a jenž v průběhu své úřední funkce má možnost v nejrůznějších formách povolit v přísném plnění svých povinností a projevit takto vůči dárci stranickost, — je opodstatněn závěr, k němuž dospěl zrušovací soud, že obžalovaný B. přijal dary 500 Kč, 1.000 Kč, 1.000 Kč a 1.200 Kč v době v rozsudku zjištěné v plném vědomí záměrů, jichž obžalovaný A. úplatky těmi chtěl dosíci, jakož i v ochotě odvděčiti se za ně firmě vhodným způsobem a v očekávání, že toto budoucí porušování jeho služebních povinností k doзору nad průběhem stavby prováděné firmou zajistí mu případně další ještě dar; že se tudíž přijetím oněch darů při obstarávání svých prací úředních dal svěsti ke stranictví.

Bylo již řečeno, že je okolností vedlejší, zda B. stranictví skutečně projevil čili nic. Sluší zde však jen ještě podotknouti vzhledem ke zjištění o vzniklých škodách a k úvahám rozsudku v tomto směru, že vědomé porušování dozorčích úkolů ke škodě dráhy nebylo by lze kvalifikovati za pouhé »stranictví« ve smyslu § 104 tr. z., nýbrž za přísněji trestný zločin zneužití moci úřední ve smyslu § 101 tr. z.

Podobně je tomu též s dary 1.200 Kč a 1.000 Kč, jež přijal obžalovaný C, a s dary 2.500 Kč a 500 Kč přijatými D. Níže bude dolíčeno, že přijetí prvního úplatku 300 Kč obžalovaným C. nutno vzhledem ke zjištěným skutečnostem právně posouditi způsobem poněkud odlišným. — — —

O ostatních okolnostech provázejících udělení těchto darů jak u obžalovaného C. tak i D. a v rozsudku zjištěných (závady při provedení a vyúčtování prací, způsob benevolence úředníka a jejich možnosti stranicky vykonávati svoji služební funkci) bylo již opětovně jednáno v předcházející části, vyřizující zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud se týkala obžalovaných A. a E., a stačí proto pro uvarování se opakování prostě poukázati na příslušná místa tohoto rozhodnutí.

Pokud odvodní spisy obžalovaných C. a D. uplatňují přímo formální důvody zmatečnosti, napadající některá rozhodná skutková zjištění rozsudku, vybočují z mezí, v jakých odvod ve smyslu § 285, odst. 1 tr. ř. může býti vykonán. Postupem takovým by bylo přímo obcházeno ustanovení trestního řádu (§ 281, odst. 1), z něhož vysvítá, že obžalovanému proti rozsudku, jímž byl obžaloby zproštěn, zmateční stížnost vůbec nepřísluší. Nelze ovšem upříti, že v případě, je-li zprošťující rozsudek napaden žalobcem, má obžalovaný vzhledem k nemožnosti podati zmateční stížnost právo poukázati ve svém odvodu na formální vady řízení nebo rozsudku jemu nepříznivé (viz Lohsing III. vyd., str. 463). Jeť právě účelem odvodu, aby proti stanovisku zmateční stížnosti zdůrazňoval stanovisko toho, jenž odvod podává. K poukazům odvodu po stránce skutkové lze ovšem zrušovacímu soudu přihlížeti jen, kdyby — podle analogie

§ 362 tr. ř. — vzbudily závažné pochybnosti o správnosti skutečností, na nichž rozsudek spočívá, neboť jinak je zrušovací soud při rozhodování o hmotněprávních důvodech zmatečnosti vázán podle § 288, odst. 2, čís. 3 tr. ř. skutkovými zjištěními rozsudku a může vrátiti věc soudu první stolice jen tehdy, nejsou-li zjištěny ony skutečnosti, které při správném použití zákona měly by býti základem nálezu. Zrušovací soud však v souzeném případě závažných pochybností v naznačeném smyslu neshledal.

Již v předcházejících částech tohoto rozhodnutí byla opětovně vyjádřena hlediska nejvyššího soudu na jednotlivé právní znaky skutkové podstaty zločinu podle § 104 tr. z. (že není třeba, aby byl dar předem výslovně slíben, aby se stranicťví skutečně projevilo a pod.). Bylo by proto nadbytečné znovu v tomto oddílu rozhodnutí totéž opakovati.

Ač nalézací soud také o darech poskytnutých obžalovaným C. a D. usuzuje, že to byly jen dary dodatečné, poskytnuté až po skončení jednotlivých oddílů práce, a že se jen k těmto vztahovaly, nelze vzhledem k vylíčenému časovému sledu jednotlivých prací firmy a jejich úseků při stavbě na tělese dráhy a rovněž i služebních úkonů a úkolů obou obžalovaných inženýrů s pracemi těmi souvisících, jak vyplývá z prokazaného skutkového děje, logicky nedospěti k tomu jedinému právnímu závěru, plně odpovídajícímu danému stavu, že tu byl, aspoň pokud se týče doby darů 1.200 Kč a 1.000 Kč u obž. C. a obou darů u obž. D., jakož i okolností dary tyto provázejících, trvalý vztah firmy a tudíž i obžalovaných A. a E. k úředníkům, do jejichž služební funkce zapadala též příprava rozhodování, dotýkajícího se zájmů této firmy, případně rozhodování samotné a že tudíž jednotlivé tyto dary nebyly v příčinné souvislosti, jak míní nalézací soud, jen s úředním výkonem daru přímo předcházejícím, nýbrž že byly dány a tudíž i přijaty již objektivně »při rozhodování« obou obžalovaných ve smyslu skutkové podstaty zločinu podle § 104 tr. z.

Dospěl-li nalézací soud již v úvodní části svých rozsudkových důvodů k úsudku, že oba jmenovaní přijali dary vzhledem ke své v rozsudku blíže kvalifikované funkci úřední, a dlužno-li, jak již v případě obž. B. bylo uvedeno, považovati za samozřejmé vědomí jich obou jakožto osob vyšší inteligence a též obchodních zkušeností vzhledem k úkolům, jež ve službě ČSD zastávali, že podnikatelská firma, mající zájem o stavební práce drážní, nedává tisícové dary z nějaké velkomyslnosti nebo dobročinnosti, aniž při tom očekávala jako protihodnotu při nejmenším stranicťvickou blahovůli obdarovaného při dalším úředním styku dotýkajícím se silně jejich zájmů, — pochybil nalézací soud, když při právním posouzení subjektivní stránky zažalovaného skutku nedospěl k závěru neklamně z případu tohoto plynoucímu, že obžalovaní C. a D., přijavše od A., případně od E. dary při obstarávání svých úředních funkcí, úmyslně skutkem tím naznačili dárcům svůj souhlas se záměrem, jež dárci darem projevovali a jenž byl již v předcházející části tohoto rozhodnutí právně posouzen: dáti se darem svéstí k tomu, aby se při své budoucí úřední činnosti vzhledem na přání a prospěch dárcův neřídili jen zřeteli věcnými a čistě objektivními, nýbrž též oním ovlivněním, jímž v důsledku přijetí daru podle

intencí dárce v obdarovaném psychologicky zapůsobí, a aby ve své úřední funkci jednali takto stranicky.

Poněvadž tudíž zjištěný děj vykazuje veškeré právní znaky objektivní stránky zločinu podle § 104 tr. z., je rozsudek, jenž v něm tento zločin neshledal, právně mylný.

Poněkud jinak je tomu při prvním daru 300 Kč, který podle rozsudkového zjištění obž. C. přijal dne 30. listopadu nebo 1. prosince 1926 po úplném provedení celé stavby, avšak před vyhotovením konečného výdělkového účtu, jež pak vypracoval dne 4. prosince 1926. Zjišťuje-li tu nalézací soud, že obž. A. při odevzdání daru C-ovi označil za účel daru urychlené vyřízení účtu, ježto si to ředitelství přeje, a jeho odškodnění za práci přes čas, kterou s tím bude mít, že C. pak skutečně do 4. prosince 1926 práci tu vyřídil, aniž tu byl důkaz, že se tak stalo stranicky povrchně, a vychází-li též ze závěru, že obžalovaný C. těchto 300 Kč přijal podle svého úmyslu jako odměnu za toto urychlené vyúčtování, — usoudil právem, že obž. C. jako úředník kvalifikovaný ve smyslu § 104/I. tr. z. zde sice svůj úřad podle své povinnosti konal, avšak aby jej konal, přijal dar 300 Kč, a tudíž svým činem naplnil po objektivní i subjektivní stránce prvou skutkovou podstatu zločinu braní darů ve věcech úředních.

Ačkoliv nalézací soud dospěl k úsudku, že v tomto bodě je dána prvá skutková podstata zločinu podle § 104 tr. z., vynesl přes to rozsudek osvobozující vzhledem ke svému, jak již vpředu dolíčeno, vadnému názoru, že pozdější skutky téhož obžalovaného, zažalované rovněž jako zločin podle § 104 tr. z., tvoří jediné skutkovou podstatu promlčeného již přečinu podle § 4 zák. čís. 178/1924 Sb. z. a n., a že tudíž také trestnost zločinu, spáchaného dne 30. listopadu nebo 1. prosince 1926, zanikla promlčením. Bylo-li však přisvědčeno zmateční stížnosti státního zastupitelství, pokud se týče významu darů přijatých obžalovaným C. v r. 1927 a v prosinci 1931 a jejich přijetí kvalifikováno jako zločin braní darů ve věcech úředních podle § 104 tr. z., druhé skutkové podstaty, pak u fakta z r. 1926 schází vůbec promlčecí podmínka ve smyslu § 229 lit. d) tr. z. prvním soudem předpokládána; za těchto okolností trestnost přijetí daru 300 Kč promlčením nepominula a jest odůvodněna i v tomto bodě zmateční stížnost státního zastupitelství, uplatňující vadné právní posouzení zjištěného skutku.

Námitce odvodu obžalovaného C., že je nemožno, aby přijetí daru 300 Kč bylo kvalifikováno za zločin ve smyslu první skutkové podstaty § 104 tr. z., poněvadž není prokázáno, že by bez daru nekonal svého úřadu, což prý je nutným předpokladem objektivní skutkové podstaty uvedeného zločinu, nelze přisvědčiti. Zákon v § 104 tr. z. stanoví normu o trestnosti úředníka činného v oborech tam vyznačených, konajícího úřad svůj podle svých povinností, avšak »aby jej konal« (um es auszuüben), dar přijavšího. Pro trestnost úředníka stačí přijetí daru z důvodu úřední činnosti a se zřetelem na ni, a to ještě před přikročením k určitému úřednímu výkonu, aniž je dále třeba, aby tu předcházel projev úředníka, že by bez daru úřední výkon nevykonal. Rovněž směrodatná literatura neshledává jakožto předpoklad pro trestnost ve smyslu první skutkové pod-

staty § 104 tr. z., aby úředník činil dar podmínkou svého rozhodování, aby se jen tím dal pohnouti ke konání své povinnosti, nýbrž považuje za dostačující již pouhý příčinný vztah daru k úřednímu výkonu, který po daru následuje. (Srovn. Altmann, Kommentar I., 1928, str. 312 a Miříčka, Trestní právo hmotné, 1934, str. 236; Finger: Strafrecht II., 1914, str. 904 v otázce této nevyjadřuje se přímo, leč z vět »Geschenk oder Vorteil müssen Aequivalent der nicht pflichtwidrigen Leistung sein. Zwischen dem Geschenke oder der Amtshandlung muss Beziehung bestehen. Der Beamte muss das Geschenk für die Amtsausübung, mit Rücksicht auf sie angenommen haben«, je zřejmo, že nějaký projev úředníka o neochotě jinak úřad svůj konati, resp. zjištění, že úředník přijetím daru se provinivší, nebyl by svoji povinnost konal, kdyby nebyl dostal úplatek, nepožaduje jako nezbytný předpoklad pro náležitosti této skutkové podstaty).

Poněvadž nalézací soud k osvobozujícímu výroku u obžalovaných A., E., B., C. a D. dospěl podle vylíčených důvodů tohoto rozhodnutí jen na podkladě vadného právního názoru na objektivní a subjektivní stránku skutkových podstat zločinu podle §§ 104 a 105 tr. z., shledav tu jen právní znaky promlčených již přečinů podle zákona čís. 178/1924 Sb. z. a n., bylo rozsudek v uvedených částech zrušiti jako zmatečný ve smyslu § 281, čís. 9 lit. a) tr. ř., aniž bylo třeba zabývatí se jinými výtkami ve stížnosti státního zastupitelství rovněž uplatňovanými, a to jak ve výroku o vině všech jmenovaných, tak pokud se týče obžalovaného A., v důsledku toho též ve výroku o trestu a dalších výrocích s tím souvisících. Na podkladě skutkového stavu zjištěného soudem nalézacím bylo zrušovacímu soudu možno ve smyslu § 288, odst. 2, čís. 3 tr. ř. rozhodnouti ihned ve věci samé.

Čís. 5799.

Ke skutkové podstatě zločinu podle § 6, čís. 3 zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n.

Poměr této skutkové podstaty ke skutkovým podstatám zločinu podle § 6, čís. 2, al. 1 a přečinu podle § 6, čís. 4 zákona na ochr. rep.

Vědomí, že vyzrazením chráněných předmětů ohrožuje se obrana republiky, záleží ve vědomí pachatelovu, že sdělením tajemství osobě nepovolané může způsobiti, že obrana republiky ve válce bude nepřívětivě dotčena, zejména že sdělení tajemství nebude u nepovolané osoby uchováno tak, aby byla vyloučena možnost, že se o něm dozví cizí moc, třeba dalším nepřímým způsobem.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1937, Zm II 538/36.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmatečné stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu, pokud jím obžalovaní A. a B., byvše obžalováni pro zločin vojenské zrady podle § 6, čís. 2, odst. 2, 3 zák. na ochr. rep. (čís. 50/1923 Sb. z. a n.) byli uznáni vin-